

บ้านชะเมา

๑. ลักษณะทางกายภาพ

บ้านชะเมา (หรือไม้แดง) เป็นหมู่บ้านที่ ๖ ของตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองไปทางทิศใต้ประมาณ ๒๑ กิโลเมตร ประกอบด้วยกลุ่มบ้าน ๘ กลุ่ม คือ บ้านชะเมา บ้านซิ่นาก บ้านคอนทราย บ้านโคขุน บ้านในสวน บ้านม่วง บ้านเมา และบ้านไม้แดง

๑.๑ ขนาดและอาณาเขต

บ้านชะเมาหรือบ้านไม้แดงมีพื้นที่ประมาณ ๕,๓๖๒ ไร่ มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านหมนไต้ ตำบลท่าเรือ
ทิศใต้	ติดกับบ้านคอนทราย ตำบลคอนทราย
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านวัดโดน ตำบลท่าเรือ

ทิศตะวันตก ติดกับคลองเลียบ
ตำบลช้างซ้าย

๑.๒ ภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของบ้านชะเมา (หรือไม้แดง) มีลักษณะแตกต่างกันเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนหรือชุมชนมีลักษณะเป็นสันทราย ที่ทอดยาวมาจากอำเภอท่าศาลาและอำเภอเมือง ผ่านตำบลท่าเรือลงไปยังอำเภอเฉลิมพระเกียรติและเชียรใหญ่ สันทรายนี้เกิดจากการทับถมของตะกอนทรายที่ถูกคลื่นซัดมาจากทะเลและจากตะกอนดินของภูเขาที่ถูกน้ำพัดพามาจากทิศตะวันตกของตัวเมือง ทับถมกันเป็นเวลาลายศตวรรษ ส่วนพื้นที่ราบลุ่มทางตะวันออกของหมู่บ้าน เกิดจากการแห้งของน้ำทะเล จึงกลายเป็น

ที่ราบลาดเอียงลงสู่ทะเล ซึ่งชาวบ้านได้ใช้เป็นพื้นที่ทำนา

ลักษณะดินในบริเวณสันทราย ส่วนใหญ่เป็นดินทรายปนดินร่วน ลึกราว ๑.๐๐-๑.๕๐ เมตร ถัดจากนั้นจึงเป็นดินเหนียวปนทราย ส่วนในบริเวณที่ลุ่มถัดจากสันทราย มีลักษณะเป็นดินเหนียว การระบายน้ำไม่ดี จึงเหมาะแก่การทำนา

ลำน้ำธรรมชาติในหมู่บ้านมีอยู่สองสาย สายแรกคือ คลองชะเมา ซึ่งมีต้นน้ำจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ไหลผ่านอำเภอลานสกา ร่อนพิบูลย์ พระพรหม และหมู่บ้านชะเมา ก่อนจะไหลออกอำเภอนครที่บางจาก สายที่สองคือ คลองไม้แดง ซึ่งไหลมาจากตำบลข้างซ้าย อำเภพระพรหม ผ่านหมู่บ้านนี้และกลายเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง กับตำบลข้างซ้าย อำเภพระพรหม ก่อนจะไปบรรจบกับคลองชะเมาที่บ้านชะเมา (หมู่ที่ ๖)

๒. ลักษณะทางสังคม

ประชากรในบ้านชะเมา (หรือไม้แดง) มี ๖๑๘ ครัวเรือน (มีจำนวน ๓,๕๔๓ คน) ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณริมทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๔๐๑๗ (นครศรีธรรมราช - เขียวใหญ่) และริมคลองชะเมา ในจำนวนนี้ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาแล้วเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ปี

ในหมู่บ้านมีวัดอยู่วัดหนึ่งคือ วัดสว่างอารมณ์ เป็นวัดมหานิกาย ตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๓๘๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๖ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่ ส่วนสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีอยู่โรงหนึ่ง คือ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ นอกจากนี้จะมีนักเรียนจากหมู่ที่ ๖ แล้ว ยังรองรับนักเรียนจากบ้านหมนใต้ (หมู่ที่ ๕) มาเรียนด้วย มีส่วนราชการอื่นที่มาตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๖ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรชะเมา และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขชะเมา (ปณ.อนุญาตเอกชน)

ส่วนบริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน เนื่องจากไม่มีสถานอนามัยในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงไปใช้บริการจากสถานอนามัยบ้านไม้แดง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านหมนใต้ (หมู่ที่ ๕) หรือจากโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช

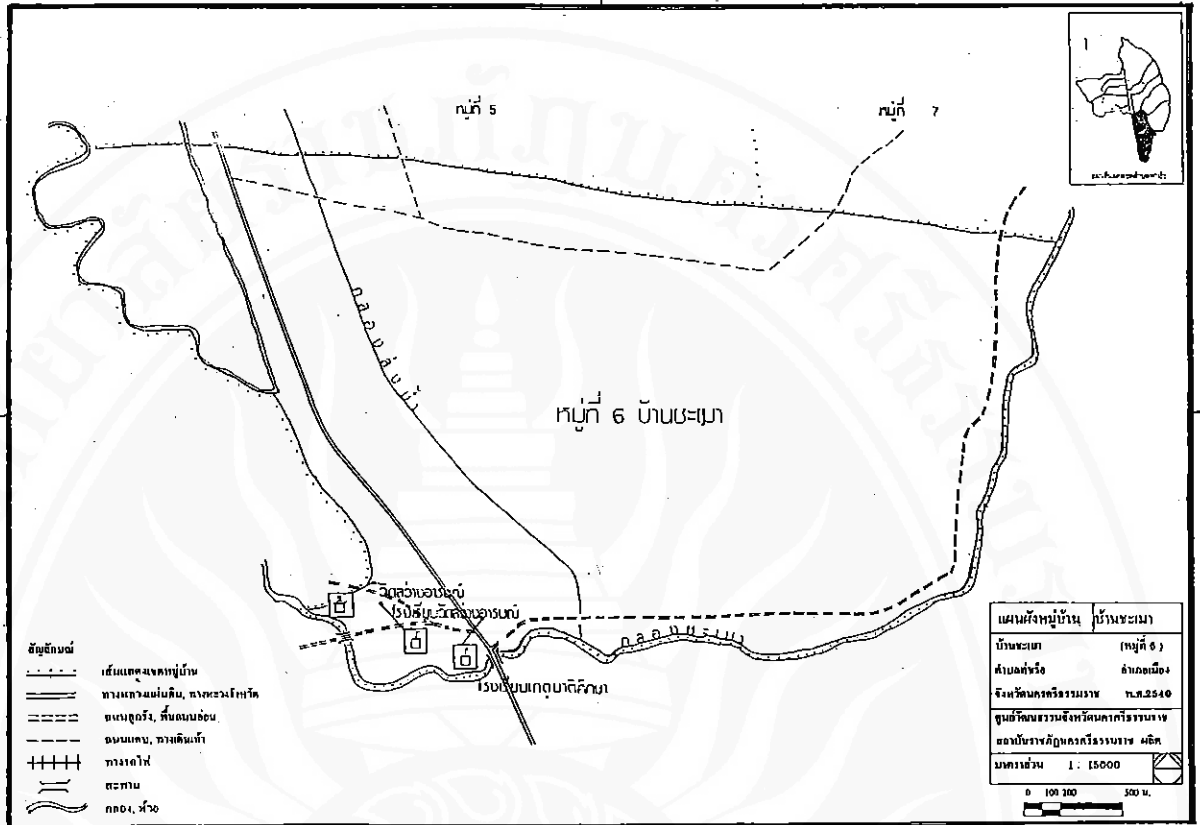
๓. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของชาวชะเมาคือ อาชีพเกษตรกรรม มีการทำนาปลูกข้าวกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากภูมิประเทศเป็นที่ราบ เนื้อดินไม่ค่อยระบายน้ำ และมีคลองธรรมชาติตลอดถึงคลองส่งน้ำขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วทุกหมู่บ้าน ผลผลิตจากการปลูกข้าวเฉลี่ยประมาณ ๓๒๐ กิโลกรัม/ไร่ นอกจากทำนาแล้วชาวบ้านยังปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัว ได้แก่ มะพร้าว มะนาว แตงกวา ถั่วฝักยาว พริกชี้หนู และผักกาด เป็นต้น ผลผลิตมะนาวได้ปีละประมาณ ๘,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พริกชี้หนูเฉลี่ยประมาณ ๒,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ นอกจากนี้ยังมีกรเลี้ยงสัตว์ใช้งานและสัตว์ปีกเพื่อส่งจำหน่าย ได้แก่ วัว สุกร เป็ด และไก่ เป็นต้น รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรจัดว่าสูงกว่าตำบลข้างเคียง

อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้าง เป็นอาชีพรองลงมาจากอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยปีละ ๔๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน อาชีพรับจ้างส่วนมากเป็นงานรับจ้างก่อสร้างและงานในโรงงานอุตสาหกรรม รายได้เฉลี่ยปีละ ๓๖,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

๔. ลักษณะทางการคมนาคม

เส้นทางคมนาคมสายหลักที่ใช้เดินทางเข้าออกหมู่บ้าน คือ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๔๐๑๗ (นครศรีธรรมราช-เขียวใหญ่) ซึ่งเป็นทางหลวงที่เชื่อมต่อไปจากจังหวัดสงขลา จากเส้นทางสายนี้ตรงกม.ที่ ๑๖ มีทางแยกที่จะไปยังบ้านวัดโดน (หมู่ที่ ๗) ได้ ทางแยกดังกล่าวขนานไปกับคลองชะเมาโดยตลอด

๕. ประวัติชื่อหมู่บ้าน

ชื่อ "บ้านชะเมา" ได้มาจากชื่อต้นไม้ยืนต้นที่มีอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ซึ่งเรียกกันว่า "ไม้เมา" แต่ต่อมาภายหลังได้มีผู้เติมคำว่า "ชะ" เข้าไปกลายเป็น "ชะเมา" สืบมาจนปัจจุบัน

นายจับ พงศ์ทองเมือง* อธิบายว่าไม้เมาเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ชนิดไม้เนื้ออ่อน ลักษณะคล้ายกับไม้กระท่อม ความสูงราว ๘-๙ เมตร ใบคล้ายใบมะปริง แต่ช่อใบห่างกว่า เปลือกเป็นสีเขียวเข้ม มีรสฝาด เนื้อไม้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ไม่มียางหรือน้ำมัน ดอกสีขาว มีเกสรเป็นแฉก เมล็ดกลมเท่านิ้วก้อย มีเปลือกเมล็ดหุ้มอยู่ ผลสุกมีสีดำ เมื่อสุกมีรสฝาดมากจนจึงไม่ค่อยชอบกิน เปลือกมีสรรพคุณทางยา คนโบราณนิยมใช้เปลือกมาผสมต้วยบางชนิด เพื่อล้างแผลเน่าเปื่อย (เรียกว่า "ชะฝาด") สมัยโบราณใน

พื้นที่อำเภอฉวาง ทุ่งใหญ่ พิกุล เมื่อจับช้างมาได้ก็นิยมเอาเปลือกไม้ชนิดนี้ไปแช่น้ำ เพื่อเอาน้ำฝาดมาล้างแผลที่ฝ่าเท้าช้างหรือที่ผิวหนัง นัยว่าเพื่อสกัดมิให้แผลเปื่อยลุกลามออกไป ไม้ชนิดนี้พบบ้างในบริเวณหนองน้ำหรือริมทุ่งนา

เมื่อทางราชการแบ่งเขตการปกครองท้องที่ตำบลท่าเรือ จึงได้นำเอาชื่อไม้เมามาเป็นชื่อหมู่บ้านเรียกว่า "บ้านเมา" ต่อมาภายหลังมีผู้เติมเสียง "ชะ" เข้าข้างหน้า กลายเป็น "บ้านชะเมา" สืบมาตราบปัจจุบัน

*สัมภาษณ์นายจับ พงศ์ทองเมือง อายุ ๗๘ ปี ณ บ้านเลขที่ ๑๕๓ หมู่ที่ ๒ (บ้านยวนกรัง) ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๐